

An Investigation of Teacher Candidates' Perceptions on Community Service Practices (CSP) Course

Murat BORAN¹

Erciyes University, Education Faculty, Orcid ID: 0000-0003-4626-2404

Fazilet KARAKUŞ²

Mersin University, Education Faculty, Orcid ID: 0000-0002-6455-9845

ABSTRACT

The purpose of this study is to examine the opinions of the teacher candidates about the goals, implementation and outcomes of the Community Service Practices (CSP) Course and to propose suggestions for a more effective teaching of the course. This phenomenological study was carried out with seven teacher candidates in their 3rd year and taking the Community Service Practices (CSP) Course in Mersin University, Faculty of Education, English Language Teaching Department in spring term of 2014-2015 academic year. A form consisting of nine open ended questions which were prepared by the researchers and evaluated by two experts for their validity was used to collect data about research problems. The form also included closed-ended questions where participants were asked about their demographic characteristics. The obtained data were analyzed by content analysis technique. The data were classified according to their contents and the themes were created. These themes were examined and compared by two experts of educational science and then their reliability was calculated using the formula "Reliability=(Number of Agreements/Total Number of Agreements and Disagreement) x 100". The reliability coefficient calculated as $18 / (18 + 3) * 100 = 85$ shows that there is a reasonable consensus among the experts and therefore the internal consistency of the study (Miles & Huberman, 1994). The obtained data indicated that the course was overall implemented in line with its goals. As for the achievement of the goals of the course, many goals were considered to be attained because teacher candidates stated that they had the chance to get to know the society better and to integrate with it; cooperated with different institutions; strengthened the emotional dimension and spirituality of the teaching profession; developed self-confidence and socialized more. On the other hand, teacher candidates also reported some issues related to the course. Bearing these findings in mind, it can be concluded that teacher candidates found this course very useful, and that some suggestions about the issues should be taken into account so that the course could be implemented more productively.

Keywords: Community Service Practices (CSP) Course, teacher candidate, opinion

Suggested Citation

Boran, M. & Karakuş, F. (2017). An investigation of teacher candidates' perceptions on community service practices (csp) course. *Erciyes Journal of Education*, 1(1), 22-41. DOI: XXXXXXXXXXXXXXXX

Erciyes University, Faculty of Education, Kayseri/TURKEY

Erciyes Journal of Education (EJE)

DOI: XXXXXXXX

SCREENED BY

Article History

Received : 24.10.2017

Accepted : 17.11.2017

Published : 25.11.2017

1. M.A., Curriculum and Instruction, muratboran@erciyes.edu.tr

2. Ph.D., Curriculum and Instruction, faziletkarakus@mersin.edu.tr

Topluma Hizmet Uygulamaları Dersine Yönelik Öğretmen Adayı Görüşlerinin İncelenmesi

Murat BORAN¹

Erciyes Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Orcid ID: 0000-0003-4626-2404

Fazilet KARAKUŞ²

Mersin Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Orcid ID: 0000-0002-6455-9845

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, Topluma Hizmet Uygulamaları (THU) dersinin değerlendirilmesi yapılırken topluma hizmet kavramı ile THU dersinin amaç, işleniş ve kazanımlarına ilişkin öğretmen adaylarının görüşlerini incelemek ve dersin daha etkin öğretimine ilişkin önerileri ortaya koymaktır. Olgu bilim deseninde yapılan bu çalışma, 2014-2015 bahar yanyılında Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi İngilizce Öğretmenliği bölümü 3. sınıf THU dersini alan yedi adet öğrenci ile yürütülmüştür. Araştırma problemlerine ilişkin bilgi toplamaya yönelik olarak hazırlanan ve geçerliği iki eğitim programı uzmanının kanısı doğrultusunda sağlanan dokuz adet açık uçlu sorulardan oluşan bir form kullanılmıştır. Formda ayrıca katılımcıların demografik özellikleriyle ilgili bilgilerin sorulduğu kapalı uçlu sorular da yer almaktadır. Elde edilen veriler içerik analizi tekniği ile analiz edilmiştir. Veriler içerikleri doğrultusunda sınıflandırılmış ve temalar oluşturulmuştur. Bu temalar iki eğitim programı uzmanı tarafından incelenmiş, karşılaştırılmış ve ardından güvenilirlikleri “Güvenirlik katsayısı=Görüş Birliği/(Görüş Birliği+Görüş Ayrılığı) $\times$ 100” formülü kullanılarak hesaplanmıştır. $18/(18+3)\times 100=85$ olarak hesaplanan güvenilirlik katsayısı, uzmanlar arasında görüş birliğinin sağlandığını ve dolayısıyla çalışmanın iç tutarlılığa sahip olduğunu göstermiştir (Miles & Huberman, 1994). Elde edilen veriler, THU dersinin genel olarak amaçlarına uygun olarak işlendiğini ortaya koymuştur. Dersin amaçlarına ulaşma durumu incelendiğinde, öğretmen adaylarının toplumu daha yakından tanıyıp, toplumla bütünleşme, farklı kurum/kuruluşları tanıma ve işbirliği yapma, öğretmenlik mesleğinin duygusal boyutunu ve maneviyatını tatma, özgüven gelişimine ve sosyalleşmeye katkıda bulunma gibi dersin temel amaçlarına ulaşıldığı ama bazı sorunların da yaşandığı görülmüştür. Öğretmen adaylarının, bu dersi oldukça yararlı bulduğu tespit edilmiş ancak dersin daha verimli hale getirilebilmesi için bazı önerilerin dikkate alınması gerektiği sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Topluma Hizmet Uygulamaları, öğretmen adayı, görüş

Önerilen Atıf

Boran, M. & Karakuş, F. (2017). Topluma hizmet uygulamaları dersine yönelik öğretmen adayı görüşlerinin incelenmesi. *Erciyes Journal of Education*, 1(1), 22-41. DOI: XXXXXXXXXX

Erciyes Üniversitesi, Eğitim
Fakültesi, Kayseri/TÜRKİYE
*Erciyes Journal of
Education (EJE)*
DOI: XXXXXXXX

SCREENED BY

Makale Geçmiş

Gönderim : 24.10.2017

Kabul : 17.11.2017

Yayınlanma : 21.11.2017

1. Arş. Gör., Eğitim Programları ve Öğretim A.B.D., muratboran@erciyes.edu.tr

2. Yrd. Doç. Dr., Eğitim Programları ve Öğretim A.B.D., faziletkarakus@mersin.edu.tr

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

In addition to their scientific studies, education and training activities, higher education institutions are also expected to carry out activities that will benefit the society locally or globally (Yılmaz & Horzum, 2005). This responsibility is known as the 'community service' function of the universities and is carried out through all sorts of social responsibility activities organized to meet the needs of the society. For this purpose, as a part of the amendments made by the Council of Higher Education, the Community Service Practices (CSP) course was started to be implemented in the education faculties of the higher education institutions in Turkey since 2006. This course aims to help teacher candidates determine the currently existing needs and problems of the society in which they live, and prepare and implement projects and activities that can produce solutions for them. These activities, which can also be called social responsibility projects, include various scientific activities such as panels, conferences and symposiums, which are organized or participated voluntarily by teacher candidates. Currently CSP course, which is a compulsory course with a total of 3 hours and 2 credits per week and project-based on the consultancy of the instructors, aims to be able to respond to the needs of the society as well as to contribute to the development of academic and social knowledge and skills of teacher candidates (Higher Education Council, 2006).

In the literature, there are many studies carried out in relation to the CSP course. In addition to studies (Howard, 2003; Wade & Demb, 2009) that examine the impact of community service practices on students' learning and experience, there are also other studies (Banerjee & Hausafus, 2007; O'Meara & Niehaus, 2009; Schnaubelt & Statham, 2007) that involve the analysis of the roles, discourses and perceptions of teaching members about community service practices. Studies conducted in Turkey (Arkün, & Seferoğlu, 2010; Elma, Kesten, Kiroğlu, Uzun, Dicle & Palavan, 2010; Gürol & Özeran, 2010; Özdemir & Tokcan, 2010; Sönmez, 2010; Tuncel, Kop, & Katılmış, 2011; Uğurlu & Kral 2011) focused on the opinions of teacher candidates about the CSP courses. Moreover, the contributions of the projects and activities that are made in the CSP courses to the beliefs, attitudes and professional developments of the teacher candidates and the solutions that the society needs were examined in other studies (Akkocaoğlu, Albayrak ve Kaptan, 2010; Çoban, Kaskaya & Ağırbaş, 2010; Çuhadar, 2008; Dinçer, Ergül, Şen & Çabuk, 2011; Tanrıseven, Üredi & Yanpar-Yelken, 2010).

When the studies related to the subject were examined, the researchers could not across with a study in which the perceptions of the teacher candidates regarding the concept of 'community service' were examined while not only the achievements of the course but also its purpose were questioned, and perhaps most importantly, the personal and professional developments that a CSP course in combination with gifted students at the Science and Art Centers (BILSEM) could bring to teacher candidates were emphasized.

Purpose

With these thoughts in mind, the main purpose of this study is to examine the opinions of the teacher candidates about the goals, implementation and outcomes of the Community Services Course and to propose suggestions for a more effective teaching of the course. In this context, the answers to the following questions were searched:

1. How are the perceptions of teacher candidates regarding the concept of community service?
2. How are the perceptions of teacher candidates regarding the purpose of the CSP course?
3. How are the perceptions of teacher candidates regarding the implementation and achievements of the CSP course?
4. What are the proposals of the teacher candidates for more effective teaching of the CSP course?

This study was carried out within the CSP course conducted by the researchers, in which alternative and formative evaluation types were used in the evaluation of the teacher candidates and teacher candidates were considered successful not only because they participated in community service practices but also because of their social and academic learning as a result of their experiences. For this reason, the data obtained without this study are considered very important in terms of the fact that teacher candidates clearly express their views on the purpose, implementation and evaluation of CSP course and offer suggestions for more effective teaching of the course. In addition, this study is believed to spread the idea that it is possible to provide candidate teachers, who might graduate without being aware of the existence of BİLSEM and gifted students, with the opportunity to gain rich knowledge and experience about these institutions and students through CSP courses.

Method

This phenomenological study was carried out with seven teacher candidates in their 3rd year and taking the CSP Course in Mersin University, Faculty of Education, English Language Teaching Department in spring term of 2014-2015 academic year. A form consisting of nine open ended questions which were prepared by the researchers and evaluated by two experts for their validity was used to collect data about research problems. The form also includes closed-ended questions where participants are asked about their demographic characteristics. The obtained data were analyzed by content analysis technique. The data were classified according to their contents and the themes were created. These themes were examined and compared by two experts of educational science and then their reliability was calculated using the formula "Reliability=(Number of Agreements/Total Number of Agreements and Disagreement) $\times$ 100".The reliability coefficient calculated as $18/(18 + 3)\times 100=85$ shows that there is a reasonable consensus among the experts and therefore the internal consistency of the study (Miles & Huberman, 1994).

Findings

The obtained data indicated that the course is overall implemented in line with its goals. As for the achievement of the goals of the course, many goals were considered to be attained because teacher candidates stated that they had the chance to get to know the society better and to integrate with it; cooperated with different institutions; strengthened the emotional dimension and spirituality of the teaching profession; developed self-confidence and socialized more. On the other hand, teacher candidates also reported some issues related to the course, and presented some suggestions about the issues that should be taken into account so that the course can be implemented more productively.

Discussion & Conclusion

According to Dewey, who thinks that active participation of students in the learning-teaching process is essential for effective education and training, community is the center of life where

the knowledge and skills are learned outside the school and can be used both for the development of the student and the society (Sönmez, 2009). Findings obtained from this study show that teacher candidates think that the purpose of the CSP course is to provide social sensitivity, awareness, responsibility, cooperation, solidarity and sharing to create social consciousness, to provide community services and to contribute to their professional and individual development. In other words, the aims of the CSP course were perceived correctly by the teacher candidates and the activities were conducted in line with this goal.

Parallel to other study results in the literature, teacher candidates indicated that they had a positive opinion on the course implementation and achievements of the course, which contributed significantly to their personal and professional development. As for the achievements of the CSP course, teacher candidates found out that at the end of the CSP course they gained awareness about gifted students and knowledge about their education, and would use these knowledge and experience in their future professional careers. In addition, they stated that thanks to this course they got more sensitive about activities that might be useful for the society and had the opportunity to experience different and positive experiences that not every teacher candidate could have.

Overall, it has been found that teacher candidates found the CSP course very useful, but it has come to the conclusion that some suggestions should be taken into account so that the lesson can be made more productive. It is believed that the following suggestions may contribute to the CSP course to be more productive:

- Based on teacher candidates' views, the introduction of some innovations in the content and implementation of the CSP course can be beneficial in the implementation of the course.
- It is important for the responsible lecturer to follow up the activities and get feedback from the teacher candidates at regular intervals during the semester, and to be in contact with the authorities in the institution being served. This may help determine and solve the problems that might interfere with the teacher candidates' work, and thus influence the course in a positive way.
- The chance to form CSP groups should be given to the teacher candidates themselves rather than the automation system at the beginning of the semester so that they form groups they can work together and in harmony.

This research is limited to seven teacher candidates studying English language teaching. It may be help understand better what teacher candidates' perceptions and expectations about the course if similar researches are carried out in different departments with more teacher candidates.

GİRİŞ

Yükseköğretim kurumları, yaptıkları bilimsel çalışmalar ve eğitim öğretim faaliyetlerinin yanında, içinde buldukları topluma da yerel veya küresel anlamda fayda sağlayacak çalışmaları da gerçekleştirmekle yükümlüdür (Yılmaz ve Horzum, 2005). Bu yükümlülük üniversitelerin 'topluma hizmet işlevi' olarak bilinmektedir ve toplumun ihtiyaçlarını karşılamak üzere organize edilmiş her türlü sosyal sorumluluk faaliyetleriyle gerçekleştirilmektedir. Bu amaçla Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK) tarafından yapılan değişiklikler kapsamında 2006 yılından itibaren ülkemizdeki yükseköğretim kurumlarının eğitim fakültelerinde Topluma Hizmet Uygulamaları (THU) dersi uygulanmaya başlatılmıştır. Bu ders ile öğretmen adaylarının içinde yaşadıkları toplumun güncel problem ve ihtiyaçlarını belirleme ve bunlara yönelik çözüm üretebilecek proje ve etkinliklerin hazırlanması ve uygulanması amaçlanmaktadır. Sosyal sorumluluk projeleri olarak da adlandırılabilen bu etkinlikler, öğretmen adaylarının gönüllü olarak düzenlediği veya katıldığı panel, konferans, sempozyum gibi çeşitli bilimsel etkinlikleri de kapsamaktadır. Hâlihazırda haftada toplam 3 saatlik ve 2 kredilik zorunlu bir ders olan ve öğretim elemanlarının danışmanlığında proje tabanlı olarak yürütülen THU dersi ile hem toplumun ihtiyaçlarına cevap verilebilmesi hem de öğretmen adaylarının akademik ve sosyal bilgi ve becerilerinin gelişmesine katkı sağlanması hedeflenmektedir (Yüksek Öğretim Kurulu [YÖK], 2006).

Eğitim bilimi açısından incelendiğinde, topluma hizmet uygulamalarının temel felsefesinin gerçek öğrenme yaşantılarının eğitim programlarında yer alması gerektiğini savunan Dewey, Piaget, Kolb gibi bilim adamlarının teorilerine dayandığı söylenebilir (O'Grady, 2000). Etkili bir eğitim-öğretim için öğrencilerin öğrenme-öğretme sürecine aktif katılımının şart olduğunu düşünen Dewey'e göre toplum, okulda öğrenilen bilgi ve becerilerin okul dışına taşındığı ve hem öğrencinin hem de toplumun gelişimi için kullanılacağı yaşantı merkezleridir (Sönmez, 2009). Öyle ki topluma hizmet ederek öğrenen öğrenciler ders içeriklerini yaşantılar yoluyla daha iyi kavrayıp öğrendiklerini aktif olarak uygulayabilmenin yanında sosyal sorumluluk duygularını geliştirebilme imkânına da sahip olmaktadır (Bingle & Hatcher, 1995). Öğrencilerin akademik çalışmalarının içine entegre edilen topluma hizmet uygulamaları hem araştırma, yansıtma, tartışma ve tecrübelerini paylaşma gibi öğrencilerin akademik öğrenmelerini güçlendirmelerine hem de toplumun birer aktif, sorumlu ve demokratik vatandaşı olarak topluma katkı sağlamalarına olanak sunmaktadır (Cipolle, 2004; Howard, 2003).

THU dersi ile öğretmen adaylarının toplumsallaşması ve içerisinde yaşadığı toplumun sorun ve ihtiyaçlarına duyarlı, sosyal sorumluluk bilincine sahip, kendine güvenen ve yüksek farkındalık sahibi birer birey olmaları hedeflenmektedir (Coskun, 2009). Bununla beraber öğretmen adaylarının, gelecekte toplumun güncel sorunlarını belirleme ve çözüm üretmeye yönelik plan ve projeler hazırlayabilme becerisine sahip birer öğretmen olarak yetiştirilmesi amaçlanmaktadır (Sönmez, 2009). Ayrıca öğretmen adaylarının ileride görev yapacakları okullardaki yönetici, öğretmen, öğrenci ve veliler ile beraber işbirliği ve dayanışma içinde birçok çeşitli topluma fayda sağlayacak çalışmaları yapabilecek bir öğretmenin sahip olması gereken temel bilgi ve becerileri kazanmaları amaçlanmaktadır (YÖK, 2006; Erciyes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Topluma Hizmet Uygulamaları Rehberi, 2008; Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Topluma Hizmet Uygulamaları Dersi Yönergesi, 2009).

THU dersinin işlenişine ise inceleme, planlama, uygulama ve değerlendirme aşamalarından oluşmaktadır. Öncelikle topluma hizmet uygulamaları için toplumsal gereksinimler belirlenir. İnceleme sonuçlarına göre toplumun hangi kesiminde, hangi etkinliklerin, hangi kurum ve kuruluşlar tarafından yapılacağına karar verilir. Ardından etkinlikler haftada en az yarım günü

kapsayacak şekilde plan yapılır. Öngörülen etkinliklere yönelik amaçlar, içerik, öğrenme-öğretme süreci ve değerlendirme etkinlikleri belirlenir. Bu aşamada etkinlik programı özellikle hedef grubun özellikleri göz önünde bulundurularak hazırlanır. Hazırlanan etkinlik programı, önceden belirlenen ilke ve öngörülenin ışığında uygulanır. Son olarak etkinlik programının amacına ulaşip ulaşmadığı değerlendirilir. İşbirliği yapılan kurum ve kuruluşların, katılımcıların, öğretmen adaylarının görüşleri alınır (Coşkun, 2009). Dönem sonunda öğretmen adaylarının bir dönem boyunca yaptığı etkinlik ve çalışmalar ders sorumlusu öğretim elemanı ve akranları tarafından önceden belirlenen ölçütlere göre değerlendirilir ve notlandırılır (Sönmez, 2009).

Alan yazın incelendiğinde, konuyla ilgili yurt içinde ve yurtdışında yapılan birçok çalışma mevcuttur. Topluma hizmet uygulamalarının öğrencilerin öğrenmelerine ve edindikleri tecrübelerle etkisini inceleyen çalışmaların yanında (Howard, 2003; Wade & Demb, 2009); topluma hizmet uygulamalarına yönelik öğretim üyelerinin algılarının, süreç içerisindeki rollerinin ve söylemlerinin analiz edildiği çalışmalar da mevcuttur (Banerjee & Hausafus, 2007; O'Meara & Niehaus, 2009; Schnaubelt & Statham, 2007). Ülkemizde yapılan çalışmalar (Arkün, & Seferoğlu, 2010; Elma, Kesten, Kiroğlu, Uzun, Dicle & Palavan, 2010; Gürol & Özeran, 2010; Özdemir & Tokcan, 2010; Sönmez, 2010; Tuncel, Kop, & Katılmış, 2011; Uğurlu & Kral 2011) ise öğretmen adaylarının THU dersi hakkındaki görüşlerine odaklanmıştır. Bununla beraber THU dersi kapsamında yapılan proje ve etkinliklerin öğretmen adaylarının inanç, tutum ve mesleki gelişimine sağladığı katkıların ve toplumun ihtiyaç duyduğu çözümlerin incelendiği çalışmalar mevcuttur (Akkocaoğlu, Albayrak ve Kaptan, 2010; Çoban, Kaskaya & Ağırbaş, 2010; Çuhadar, 2008; Dinçer, Ergül, Şen & Çabuk, 2011; Tanrıseven, Üredi & Yanpar-Yelken, 2010).

Konu ile ilgili yapılan çalışmalar incelendiğinde, öğretmen adaylarının 'topluma hizmet' kavramına yönelik algılarının irdelendiği; dersin sadece kazanımlarının değil yapılış amacının da sorgulandığı ve belki de en önemlisi, Bilim ve Sanat Merkezlerinde (BİLSEM) üstün yetenekli öğrencilerle beraber yürütülen bir THU dersinin, öğretmen adaylarına kazandırabileceği kişisel ve mesleki gelişimlere vurgu yapan herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu düşüncelerle yürütülen bu araştırmanın temel amacı, öğretmen adaylarının Topluma Hizmet Uygulamaları (THU) dersine yönelik görüşlerini belirlemektir. Bu bağlamda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Öğretmen adaylarının topluma hizmet kavramına yönelik algıları nasıldır?
2. Öğretmen adaylarının THU dersinin amacına yönelik algıları nasıldır?
3. Öğretmen adaylarının THU dersinin uygulanışına ve kazanımlarına yönelik algıları nasıldır?
4. Öğretmen adaylarının THU dersinin daha etkin öğretimine ilişkin önerileri nasıldır?

Araştırmacı tarafından yürütülen THU dersinde, öğrenciler sadece topluma hizmet uygulamalarına katıldıkları için değil ayrıca edindikleri deneyimler sonucunda meydana gelen sosyal ve akademik öğrenmelerinden dolayı başarılı sayılmıştır. Bu çalışma, bir dönem boyunca dersin amacına uygun bir şekilde uygulamalı olarak yürütülen ve öğrencilerin değerlendirilmesinde alternatif ve biçimlendirici değerlendirme türlerinin kullanıldığı bu THU dersi kapsamında yapılmıştır. Bu nedenle bu çalışmadan elde edilen verilerin öğretmen adaylarının THU derslerinin amacı, işleniş ve değerlendirilmesine yönelik görüşlerini açıkça ortaya koyması ve dersin daha etkin öğretimine ilişkin öneriler sunması bakımından oldukça önemli görülmektedir. Ayrıca bu çalışmanın, BİLSEM ve üstün yetenekli öğrencilerin varlıklarından habersiz bir şekilde mezun olan öğretmen adaylarına, THU dersi aracılığıyla bu kurum ve öğrenciler hakkında zengin bilgi ve tecrübe kazanmalarına imkân sağlanabileceği fikrini yaygınlaştıracığı düşünülmektedir.

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Bu çalışma, nitel araştırma desenlerinden biri olan “olgu bilim” deseni kapsamında yürütülmüştür. Olgu bilim çalışmalarında genellikle farkında olduğumuz ancak derinlemesine ve ayrıntılı bir anlayışa sahip olmadığımız belli bir olguya odaklanılır ve bu olguya yönelik bireysel algıların ya da görüş açılarının ortaya çıkarılması ve yorumlanması amaçlanır (Yıldırım & Şimşek, 2011).

Çalışma Grubu

Araştırmanın katılımcıları, 2014-2015 bahar yarıyılında Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi İngilizce Öğretmenliği bölümü 3. sınıf Topluma Hizmet Uygulamaları (THU) dersini alan yedi adet öğrenciden oluşmaktadır. Öğretmen adaylarının dördü kadın, üçü erkektir.

İşlem / Süreç

2014-2015 eğitim öğretim yılı bahar dönemi başında öğrenci otomasyon sistemi tarafından belirlenen yedi kişilik öğretmen adayı grubuyla iletişime geçilerek tanışma toplantısı gerçekleştirilmiştir. Araştırmacının, proje danışmanının ve bütün öğretmen adaylarının katıldığı toplantıda dersin amacı, on dört hafta boyunca nasıl yürütüleceği ve öğretmen adaylarının hangi ölçütlere göre nasıl değerlendirileceği yazılı ve sözlü olarak öğretmen adaylarına iletilmiştir. Önce öğretmen adaylarının fikirleri sorulmuş, ders kapsamında yapılabilecek etkinlik ve projeler konusunda beyin fırtınası yapılmış ve kan verme, Suriyeli çocuklara Türkçe öğretimi, hafta sonu kursları veya etüt verme gibi fikirler ortaya atılmıştır. Bulunan fikirlerin uygulanabilirliği tartışılmış ve proje danışmanı tarafından öğretmen adaylarına üstün yetenekli öğrencilerle çalışabilecekleri BİLSEM’de etkinlik yapma önerisi sunulmuştur. Öğretmen adaylarının hem üstün yetenekli öğrencileri tanıyıp onlarla birebir yaşantılar elde edebilecekleri hem de meslek hayatlarında faydalanacakları bilgi ve beceri kazanacakları çeşitli proje ve etkinliklerin BİLSEM’de yapılmasına öğretmen adaylarıyla birlikte karar verilmiştir. THU dersinin amaç ve kapsamı doğrultusunda, bir dönem boyunca aşağıdaki gibi bir planın izlenmesi kararlaştırılmış ve süreç öğretmen adayları ile birlikte yürütülmüştür:

- Topluma Hizmet Uygulamaları Dersi Yönergesinin incelenmesi,
- Üstün yetenekli öğrencilerle ilgili temel bilgi araştırması yapmak,
- Makale, kitap, dergi, web site, video, film gibi kaynak araştırılması ve incelenmesi,
- Bilim-Sanat Merkezi’nde görev alan yönetici ve öğretmenlerle tanışma ve karşılıklı beklenti ve gereksinimlerin belirlenmesi,
- Bilim-Sanat Merkezi’ndeki eğitime katılan öğrencilerin belirlenmesi,
- Proje gruplarının belirlenmesi,
- İngilizce derslerinin gözlemlenmesi,
- İngilizce dersinde uygulanacak projenin ve etkinliklerin belirlenmesi,
- Projede/etkinliklerde kullanılacak olan senaryo/materyallerin hazırlanması,
- Projenin uygulanması ve değerlendirilmesi,
- Bütün bu süreç boyunca öğretmen adaylarının kişisel, duygusal, mesleki gelişimlerini gösterecek olan güncelerin yazılması,
- Yapılan bütün etkinlik raporlarının ve çalışmaların bulunduğu Öğrenci Ürün Dosyasının (OÜD) hazırlanması,
- Hazırlanan Öğrenci Ürün Dosyasının (OÜD) teslimi ve proje danışmanı tarafından değerlendirilmesi.

Veri Toplama Aracı

Araştırmanın alt problemlerine ilişkin bilgi toplamaya yönelik, araştırmacılar tarafından dokuz adet açık uçlu sorulardan oluşan bir form hazırlanmıştır. Bu form, soruların geçerliğini sağlamak amacıyla iki eğitim programı uzmanı tarafından incelenmiştir. Soruların ölçülmek istenen özelliği gerçekten ölçüp ölçmediğine ve anlaşılır olup olmadığına ilişkin uzmanların görüş ve önerileri alınmış ve forma son şekli verilmiştir. Formda ayrıca katılımcıların demografik özellikleriyle ilgili bilgilerin sorulduğu kapalı uçlu sorular da yer almaktadır. Veri toplama aracı dönem sonunda bir ders saati içinde öğretmen adayları tarafından doldurulmuştur.

Verilerin Analizi

Elde edilen veriler içerik analizi tekniği ile analiz edilmiştir. Veriler içerikleri doğrultusunda sınıflandırılmış ve temalar oluşturulmuştur. Bu temalar iki eğitim programı uzmanı tarafından incelenmiş, karşılaştırılmış ve ardından güvenilirlikleri belirlenmiştir. Bu amaçla “Güvenirlik katsayısı=Görüş Birliği / (Görüş Birliği+Görüş Ayrılığı) $\times$ 100” formülü kullanılmış ve sonuç $18/(18+3)\times 100=85$ olarak bulunmuştur. Bu güvenilirlik katsayısı, uzmanlar arasında görüş birliğinin sağlandığını ve dolayısıyla çalışmanın iç tutarlılığa sahip olduğunu göstermiştir (Miles & Huberman, 1994).

Bulgular sunulurken temaların tanımları ve verilen cevapların dağılımları (frekans ve yüzdelikler) tablolarda gösterilmiş ve temalara yönelik öğretmen adaylarının doğrudan görüşlerine yer verilmiştir. Doğrudan görüşlere yer verilirken verinin analize alınma sırasına göre sayı; öğretmen adaylarının cinsiyetine göre K ya da E olarak cinsiyeti yansıtan bir kod ve yaşlarını belirten sayılar kullanılmıştır. Bulgularda yer verilen kısaltmalarda örneğin; (1,E,23) için 1 birinci sırada analize alınan veri, E Erkek ve 23 yirmi üç yaş anlamına gelmektedir.

BULGULAR

1. Öğretmen Adaylarının Topluma Hizmet Kavramına Yönelik Algıları

Öğretmen adaylarının “*Topluma hizmet kavramından ne anlıyorsunuz?*” sorusuna verdikleri cevaplardan oluşturulan temalar, tanımlar ve cevapların dağılımı Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. *Topluma Hizmet Kavramına İlişkin Temalar, Tanımlar ve Cevapların Dağılımı*

Temalar	Tanımlar	Cevap Dağılımı	
		f	%
1. Yarar	Topluma Hizmet kavramının, toplumun her kesimindeki ihtiyaç, sorun ve eksikliklerini gidermeye yönelik yararlı ve faydalı olan etkinlikler yapma olduğuyla ilgili ifadeler	7	100

Öğretmen adaylarının “*topluma hizmet*” kavramına ilişkin algıları tek ana tema etrafında toplanmaktadır. Topluma hizmetin, toplumun her kesimindeki ihtiyaç, sorun ve eksikliklerini gidermeye yönelik yararlı ve faydalı olan etkinlikleri yapma olduğuyla ilgili ifadelerin bulunduğu “*Yarar*” temasına ilişkin olarak öğretmen adaylarının %100’ünün (7 kişi) görüş bildirdiği görülmektedir. Örneğin: “*Topluma hizmet duyarlı insanların hiçbir maddi karşılık beklemeden sadece yardım amaçlı yaptıkları şeylerdir...*” (2,E,22).

2. Öğretmen Adaylarının THU Dersinin Amacına Yönelik Algıları

Öğretmen adaylarının “*Topluma Hizmet Uygulamaları dersinin amacı nedir?*” sorusuna verdikleri cevaplardan oluşturulan temalar, tanımlar ve cevapların dağılımı Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. THU Dersi Amacına İlişkin Temalar, Tanımlar ve Cevapların Dağılımı

Temalar	Tanımlar	Cevap Dağılımı	
		f	%
1. Toplumsal bilinç	THU dersinin amacının, öğretmen adaylarına, topluma hizmet bilinci (toplumsal duyarlılık, farkındalık, sorumluluk, işbirliği, dayanışma, paylaşma) kazandırmak olduğuyla ilgili ifadeler	5	71,4
2. Hizmet sunma	THU dersinin amacını, topluma faydalı hizmette bulunmak olarak belirten ifadeler	4	57,1
3. Mesleki ve bireysel gelişim	THU dersinin amacının, öğretmen adaylarının mesleki ve bireysel gelişimini sağlamak olduğuyla yönelik ifadeler	3	42,9

Öğretmen adaylarının THU dersinin amacına ilişkin algıları üç ana tema etrafında toplanmaktadır. Yoğunlaşmanın en fazla olduğu tema “Toplumsal bilinç” iken en az olduğu tema ise, “Mesleki ve bireysel gelişim” olduğu görülmektedir.

THU dersinin amacının öğretmen adaylarında toplumsal bir bilinç oluşturma olduğuyla ilişkin olarak öğretmen adaylarının %71,4’ünün (5 kişi) görüş bildirdiği görülmektedir. Örneğin: “...ileride yapacakları meslekleri her ne kadar bütünüyle topluma hizmet olacak olsa da bu bilinci şimdiden kazanmalarını sağlamaktır.” (6,E,42). Topluma hizmet sunmaya ilişkin olarak öğretmen adaylarının %57,1’inin (4 kişi) görüş bildirdiği görülmektedir. Örneğin: “Topluma maddi ya da manevi yönden yardım etmektir” (4,E,23). Mesleki ve bireysel gelişimi amaçlamasına ilişkin olarak öğretmen adaylarının %42,9’unun (3 kişi) görüş bildirdiği görülmektedir. Örneğin: “Toplumla iç içe olarak faydalı hizmetlerde bulunmak hem şahsi hem de kariyerimiz açısından yararlı bir ders olarak düşünüyorum” (7,K,23).

3. Öğretmen Adaylarının THU Dersinin Uygulanışı ve Kazanımlarına Yönelik Algıları

Öğretmen adaylarının “*Topluma Hizmet Uygulamaları dersi size ne kazandırdı?*” sorusuna verdikleri yanıtlardan oluşturulan temalar, tanımlar ve cevapların dağılımı Tablo 3’te verilmektedir.

Tablo 3. THU Dersi Kazanımlarına İlişkin Temalar, Tanımlar ve Cevapların Dağılımı

Temalar	Tanımlar	Cevap Dağılımı	
		f	%
1. Görüş açısı kazanma	THU dersi sayesinde üstün yetenekli öğrencilerle birada bulunarak onları tanıma ve anlama, eğitimleri hakkında bilgi sahibi olma ve bu bilgi ve deneyimleri ileride meslek hayatlarında kullanmaya ilişkin ifadeler	7	100
2. Toplumsal duyarlılık	THU dersinin topluma yararlı olabilecek etkinlikler hakkında daha ayrıntılı ve dersin düşünmeye sevk ettiğine ilişkin ifadeler	2	28,6
3. Farklı deneyim kazanma	THU dersi sayesinde diğer öğretmen adaylarının sahip olamayacağı farklı ve olumlu deneyimler yaşamaya ilgili ifadeler	1	14,3

Öğretmen adaylarının THU dersinin kazanımlarına ilişkin algıları üç ana tema etrafında toplanmaktadır. Yoğunlaşmanın en fazla olduğu tema “Görüş açısı kazanma” iken en az olduğu tema ise, “Farklı deneyim kazanma” olduğu görülmektedir.

THU dersinin kazanımlarından birinin öğretmen adaylarının üstün yetenekli öğrenciler ve eğitimleri hakkında edindikleri bilgileri mesleki hayatlarında kullanmaya yönelik görüş açısı kazanma olduğuna ilişkin olarak öğretmen adaylarının %100’ünün (7 kişi) görüş bildirdiği görülmektedir. Örneğin: “...ileride atandığımızda karşımıza çıkabilecek herhangi bir üstün zekâlı öğrenciye nasıl davrandığımızı öğrendik.” (2,E,22) ve “...eğer bu tür öğrencilerle ileride çalışma şansım olursa neler yapmamız gerektiğini öğrendik”(6,E,42). Toplumsal duyarlılığa ilişkin olarak öğretmen adaylarının %28,6’sının (2 kişi) görüş bildirdiği görülmektedir. Örneğin: “Toplum için neyin yararlı olabileceği konusunda daha derin düşünmemi sağladı.” (3,K,21). Öğretmen adayı olarak farklı deneyim kazanmaya ilişkin olarak öğretmen adaylarının %14,3’ünün (1 kişi) görüş bildirdiği görülmektedir. Örneğin: “Üstün zekâlı ve yetenekli çocukları tanıdım, diğer öğretmen adaylarından bir farkım oldu artık.” (1,K,23).

Öğretmen adaylarının “Bu derste Öğrenci Ürün Dosyası (ÖÜD) hazırlamak size ne kazandırdı?” sorusuna verdikleri yanıtlardan oluşturulan temalar, tanımlar ve cevapların dağılımı Tablo 4’te verilmektedir.

Tablo 4. Öğrenci Ürün Dosyası (ÖÜD) Hazırlanmasına İlişkin Temalar, Tanımlar ve Cevapların Dağılımı

Temalar	Tanımlar	Cevap Dağılımı	
		f	%
1. Süreç ve ürün	Öğrenci Ürün Dosyası hazırlamanın, dönem boyunca verilen emeğin daha tertipli, düzenli ve bir arada toplu halde sunulmasını sağlamasıyla ilgili ifadeler	6	85,7
2. Alternatif değerlendirme	Öğrenci Ürün Dosyası hazırlamakla, öğretmen adaylarının, yaptıkları doğru ve yanlışları veya eksiklikleri hakkında dönüt alabildikleri farklı bir değerlendirme deneyimi kazanmalarıyla ilgili ifadeler	2	28,6

Öğretmen adaylarının THU dersi kapsamında Öğrenci Ürün Dosyası (ÖÜD) hazırlanmasına ilişkin algıları iki ana tema etrafında toplanmaktadır. Bunlardan ilki “Süreç ve ürün” diğeri ise “Alternatif değerlendirme yöntemi” temasıdır.

Dönem boyunca verilen emeğin daha tertipli, düzenli ve bir arada toplu halde sunulmasıyla ilgili ifadelerin bulunduğu “Süreç ve ürün” temasına ilişkin olarak öğretmen adaylarının %85,7’sinin (6 kişi) görüş bildirdiği görülmektedir. Örneğin: “Öğrenci ürün dosyası hazırlamayı başta dönem boyunca emeğimin kâğıda dökülmesi olarak ifade edebilirim...”(1,K,23). Değerlendirme yöntemi olarak kullanılan Öğrenci Ürün Dosyasının alternatif değerlendirme yöntemi olmasına ilişkin olarak öğretmen adaylarının %28,6’sının (2 kişi) görüş bildirdiği görülmektedir. Örneğin: “Ben bu dosyayı hazırlarken Topluma Hizmet Uygulamaları dersi kapsamında bu dönem neyi doğru yapıp neyi eksik yaptığımı gördüm.”(2,E,22).

Öğretmen adaylarının “Bu derste günce oluşturmak size ne kazandırdı?” sorusuna verdikleri yanıtlardan oluşturulan temalar, tanımlar ve cevapların dağılımı Tablo 5’te verilmektedir.

Tablo 5. Günce Hazırlanmasına İlişkin Temalar, Tanımlar ve Cevapların Dağılımı

Temalar	Tanımlar	Cevap Dağılımı	
		f	%
1. Üst bilişsel düşünme	Günce yazmanın öğretmen adaylarına yansıtıcı düşünme, öz değerlendirme ve öz eleştiri olanağı sağlamasıyla ilgili ifadeler	5	71,4
2. Etkin ve kalıcı öğrenme	Kazanılan deneyimlerin ve öğrenilenlerin güncelere yazılarak akılda daha kalıcı hale getirilmesiyle ilgili ifadeler	4	57,1

Öğretmen adaylarının THU dersi kapsamında günce hazırlanmasına ilişkin algıları iki ana tema etrafında toplanmaktadır. Bunlardan ilki “Üst bilişsel düşünme” diğeri ise “Daha etkin ve kalıcı öğrenme” temasıdır.

Yansıtıcı düşünme, öz değerlendirme ve öz eleştiri olanağı sağlamayla ilgili ifadelerin bulunduğu “Üst bilişsel düşünme” temasına ilişkin olarak öğretmen adaylarının %71,4’ünün (5 kişi) görüş bildirdiği görülmektedir. Örneğin: “Güncelerimi yazarken o gün neler olduğunu düşünüp, ölçüp tartarken, farkındalığının arttığını, kimin ne yaptığını, sınıf ortamını, öğrencilerin özelliklerini iyice öğrendiğimi fark ettim. Bu da benim alanda gelişmemi sağladı.” (7,K,23). Güncelerin daha etkin ve kalıcı öğrenme sağlamasına ilişkin olarak öğretmen adaylarının %57,1’inin (4 kişi) görüş bildirdiği görülmektedir. Örneğin: “Yaptığım araştırmaların havada kalmamasını sağladı. Öğrendiklerimi yazarak pekiştirdim ve aynı zamanda neleri öğrendiğimi gördüm (3,K, 21).

Öğretmen adaylarının “Bu derste yaptığımız okumalar size ne kazandırdı?” sorusuna verdikleri yanıtlardan oluşturulan temalar, tanımlar ve cevapların dağılımı Tablo 6’da verilmektedir.

Tablo 6. Okumalara İlişkin Temalar, Tanımlar ve Cevapların Dağılımı

Temalar	Tanımlar	Cevap Dağılımı	
		f	%
1.Farkındalık	BİLSEM ve Üstün yetenekli öğrenciler hakkında derinlemesine okumalar yapmanın onlar hakkında bilgi ve farkındalık artırmasına ilişkin ifadeler	7	100

Öğretmen adaylarının THU dersi kapsamında yaptıkları okumaların kazanımlarına ilişkin algıları tek ana tema etrafında toplanmaktadır. Üstün yetenekli öğrenci ve eğitimleri hakkında “Farkındalık” temasına ilişkin olarak öğretmen adaylarının %100’ünün (7 kişi) görüş bildirdiği görülmektedir. Örneğin: “Bir dönem boyunca onlarca makaleler, köşe yazıları ve röportajlar okudum. TÜZDER’in yazılarını takip ettim. BİLSEM’in sosyal paylaşım sitesine üye oldum. Yapmış olduğum tüm okumalar beni üstün zekâlı ve yetenekli çocuklara daha da yaklaştırdı. Onlar hakkında konferans verebilecek bilgiye sahibim desem abartmış olmam herhalde.” (1,K,23).

Öğretmen adaylarının “*Bu derste yaptığımız bireysel araştırmalar size sağladı?*” sorusuna verdikleri yanıtlardan oluşturulan temalar, tanımlar ve cevapların dağılımı Tablo 7’de verilmektedir.

Tablo 7. *Bireysel Araştırma Yapmaya İlişkin Temalar, Tanımlar ve Cevapların Dağılımı*

Temalar	Tanımlar	Cevap Dağılımı	
		f	%
1. Bilgi ve değer oluşturma	Yapılan araştırmaların üstün yetenekli öğrencilerle ilgili bilgi ve değer sistemi düzenlemeye yardımcı olmasıyla ilgili ifadeler	6	85,7
2. Araştırma becerisi geliştirme	Yapılan araştırmaların öğretmen adaylarını araştırma yapmaya motive etmesi olma ve araştırma yapma becerisi kazanmayla ilgili ifadeler	2	28,6

Öğretmen adaylarının THU *dersi kapsamında yaptıkları bireysel araştırmalara ilişkin* algıları iki ana tema etrafında toplanmaktadır. İlk tema üstün yetenekli öğrenci ve eğitimleri hakkında “Bilgi, değer ve inanç oluşturma” iken ikinci temanın ise, “Araştırma becerisi geliştirme” olduğu görülmektedir.

Yapılan bireysel araştırmaların öğretmen adaylarının üstün yetenekli öğrenci ve eğitimleri hakkında bilgi, değer ve inanç oluşturduğuna ilişkin olarak öğretmen adaylarının %85,7’sinin (6 kişi) görüş bildirdiği görülmektedir. Örneğin: “*Üstün yetenekli öğrencilerin doğru olanaklar sağlandığında topluma faydalı olabildiklerini öğrendim. Toplumda onlar hakkında olan yanlış anlaşılmaları öğrendim.* (4,E,23). Araştırma becerilerini geliştirmesine ilişkin olarak ise öğretmen adaylarının %28,6’sının (2 kişi) görüş bildirdiği görülmektedir. Örneğin: “*Bir şeyleri başkasının anlatmasıyla değil de kendim araştırarak öğrenmenin daha kalıcı olduğunu gördüm* (3,K,21) ve “*...Bireysel olarak nasıl araştırmam, neyi nasıl yapmam konusunda geliştirdim.*”(7,K,23).

Öğretmen adaylarının “*Bu dersin projeler yoluyla işlenmesi hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?*” sorusuna verdikleri yanıtlardan oluşturulan temalar, tanımlar ve cevapların dağılımı Tablo 8’de verilmektedir.

Tablo 8. *THU Dersinin Proje Yoluyla İşlenmesine İlişkin Temalar, Tanımlar ve Cevapların Dağılımı*

Temalar	Tanımlar	Cevap Dağılımı	
		f	%
1. Yarar	Toplumdaki ihtiyaçlara cevap verebilecek faydalı hizmet sunmayla ilgili ifadeler	4	57,1
2. Yaşantı yoluyla etkili öğretim	Yaşantı yoluyla gerçek öğretmenlik deneyimi kazanarak daha kalıcı öğrenme sağlamayla ilgili ifadeler	3	42,9
3. Üstün yeteneklileri tanıma	Üstün yetenekli öğrencileri daha yakından tanıma ve ilgili ifadeler	1	14,3
4. Üstün yeteneklilerle çalışma	Üstün yetenekli öğrencilerle etkinlik yapma fırsatına sahip olmayla ilgili ifadeler	1	14,3

Öğretmen adaylarının THU dersinin projeler yoluyla işlenmesine ilişkin algıları dört ana tema etrafında toplanmaktadır. Yoğunlaşmanın en fazla olduğu tema “Yarar” iken en az olduğu tema ise, “Bireysel becerilerin gelişimi” olduğu görülmektedir.

Yapılan projelerin, toplumun yararına olmasına ilişkin olarak öğretmen adaylarının %57,1’inin (4 kişi) görüş bildirdiği görülmektedir. Örneğin: “Uygulama dersi olduğu için, projeler yoluyla ilerlemek zorunda. Bu çok normal. Sadece makale okuyarak topluma değil kendimize hizmet etmiş olurduk. Yaratıcı fikirlere, güzel projelere toplumumuzun ihtiyacı var.” (1,K,23). Yaşantı yoluyla etkili öğretim sağlandığına ilişkin olarak öğretmen adaylarının %42,9’unun (3 kişi) görüş bildirdiği görülmektedir. Örneğin: “Kesinlikle çok iyi bir yöntem. Çünkü birebir bir uygulama söz konusu. Araştırmalar, günceler, her şey bir yana projeyi uygulama kısmı, en tecrübe katan şey bana göre. Araştırmaları, her şeyi unutsam, o yaşadığım tecrübeyi unutmam.” (7,K,23). Öğretmen adaylarına etkili öğrenci tanıma ve onlarla çalışma olanağı sağlamaya ilişkin olarak öğretmen adaylarının %28,6’sınının (2 kişi) görüş bildirdiği görülmektedir. Örneğin: “Yaptığımız projeleri uygularken aldığımız feedbacklerle üstün yetenekli öğrencilerin reaksiyonlarını tanıdık.” (6,E,42).

4. Öğretmen Adaylarının THU Dersinin Daha Etkin Öğretimine Yönelik Önerileri

Öğretmen adaylarının “Bu dersin daha etkin öğretimi için önerileriniz nelerdir?” sorusuna verdikleri yanıtlardan oluşturulan temalar, tanımlar ve cevapların dağılımı Tablo 9’da verilmektedir.

Tablo 9. THU Dersinin Daha Etkin Öğretimi İçin Sunulan Önerilere İlişkin Temalar, Tanımlar ve Cevapların Dağılımı

Temalar	Tanımlar	Cevap Dağılımı	
		f	%
1. Geribildirim ve değerlendirme	Daha sık toplantıların yapılarak günce, makale özeti ya da diğer rapor türlerinin haftalık toplantılarda toplanması ve incelenmesiyle ilgili ifadeler	4	57,1
2. Proje uygulamaları	Geçmişte yapılan projelerin örnek olarak gösterilmesi, proje uygulamasının verimliliği ve devam ettirilmesiyle ilgili ifadeler	3	42,9
3. Grup oluşturma	Çalışma gruplarının belirlenmesinde, otomasyon sisteminin değil öğretmen adaylarının ilgi ve görüşlerinin dikkate alınması gerektiğine ilişkin ifadeler	2	28,6

Öğretmen adaylarının THU dersinin daha etkin öğretimi için sundukları önerileri üç ana tema etrafında toplanmaktadır. Yoğunlaşmanın en fazla olduğu tema “Geribildirim ve değerlendirme” ye ilişkin öneriler iken en az olduğu tema ise, THU dersi için “Grup oluşturma”nın olduğu görülmektedir.

Geribildirime ve değerlendirmeye yönelik önerilere ilişkin olarak öğretmen adaylarının %57,1’inin (4 kişi) görüş bildirdiği görülmektedir. Örneğin: “Bir yönergedeki tüm maddeleri yerine getirip dönem sonunda topluca almak elbette önemli bir durum fakat dersin daha etkili olmasını istersem, ben haftalara yayardım. Toplantılarda toplardım güncelyi, makale özetini ya da diğer rapor türlerini. Her hafta sıcaklığı konuşmak ve teslim etmek bence daha etkili olurdu. Tabi ki bu sadece bir öneri.” (1,K,23). Proje uygulamalarına yönelik önerilere ilişkin olarak öğretmen adaylarının %42,9’unun (3 kişi) görüş bildirdiği görülmektedir. Örneğin: “Daha etkin olabilmesi için daha önceden yapılmış yararlı şeyleri görebilsek bizim için daha anlaşılır olurdu diye düşünüyorum.” (3,K,21). Grupların belirlenme şekline yönelik geribildirimlere ilişkin olarak öğretmen adaylarının %28,6’sınının (2

kişi) görüş bildirdiği görülmektedir. Örneğin: *“Topluma Hizmet Uygulamaları da Üniversite Yaşamına Giriş gibi konuların seçmeli olması daha iyi olurdu. ÜYG’de hangi konulara ilgi duyuyorsak o konudaki etkinliklere katılmıştık. THU’da seçme şansımız yoktu. Sistem bizleri gruplara ayırdı ve belki de ilgi duymadığımız konularda çalışmak durumunda kaldık.”*(5,K,38).

TARTIŞMA

Öğretmen adaylarının THU dersi kapsamında geçirmiş oldukları bir dönem sonunda “topluma hizmet” kavramına ilişkin algılarının, toplumun her kesimindeki ihtiyaç, sorun ve eksikliklerini gidermeye yönelik yararlı ve faydalı olan etkinlikler yaparak topluma fayda sağlamak olduğu sonucuna varılmıştır.

Etkili bir eğitim-öğretim için öğrencilerin öğrenme-öğretme sürecine aktif katılımının şart olduğunu düşünen Dewey’e göre toplum, okulda öğrenilen bilgi ve becerilerin okul dışına taşındığı ve hem öğrencinin hem de toplumun gelişimi için kullanılacağı yaşantı merkezleridir (Sönmez, 2009). Bu çalışmadan elde edilen bulgular da göstermektedir ki öğretmen adayları, THU dersinin amacının kendilerine toplumsal duyarlılık, farkındalık, sorumluluk, işbirliği, dayanışma, paylaşma gibi özelliklerin kazandırılarak toplumsal bilincin oluşturulması, içinde yaşadıkları topluma hizmet etmeleri ve mesleki ve bireysel gelişimlerine katkı sağlaması olduğunu düşünmektedirler. Yani THU dersi ile hedeflenen amaçlar, Sönmez’in 2010’da yaptığı çalışmasında olduğu gibi öğretmen adayları tarafından doğru olarak algılanmış ve etkinlikler bu amaç doğrultusunda gerçekleştirilmiştir.

Yapılan diğer araştırma sonuçlarına (Elma vd., 2010; Uğurlu & Kral, 2011) paralel olarak, öğretmen adayları, dersin uygulanış süreci ve kazanımları hakkında olumlu görüşe sahip olduklarını, dersin sosyalleşmelerini sağladığını ve kişisel ve mesleki gelişimlerine önemli katkıda bulunduğunu belirtmişlerdir. Öğretmen adayları, THU dersinin kazanımlarına ilişkin olarak, aldıkları THU dersi sonunda üstün yetenekli öğrencilerle birada bulunarak onları tanıma ve anlama, eğitimleri hakkında bilgi sahibi olma ve bu bilgi ve deneyimleri ileride meslek hayatlarında kullanma gibi kazanımlar elde ettikleri görülmüştür. Ayrıca bu ders sayesinde topluma yararlı olabilecek etkinliklere ilişkin daha ayrıntılı düşünebilme duyarlılığı edinmekten ve diğer öğretmen adaylarının sahip olamayacağı farklı ve olumlu deneyimler yaşama imkânına sahip olmaktan bahsetmişlerdir.

THU dersi kapsamında Öğrenci Ürün Dosyası (ÖÜD) hazırlanmasına ilişkin olarak öğretmen adaylarının dönem boyunca verdikleri emeklerin daha tertipli, düzenli ve bir arada toplu halde sunularak hem sürecin hem de ürünün beraber değerlendirilmesini olumlu karşılamışlardır. Ayrıca yaptıkları doğru ve yanlışları veya eksiklikleri hakkında dönüt alabildikleri farklı bir alternatif değerlendirme deneyimi yaşamalarına ilişkin olumlu görüş bildirmişlerdir. Yapılan çalışmalar ÖÜD’nin öğrencilerin öz değerlendirme, eleştirel düşünme ve kendi öğrenmelerini izleme gibi önemli becerilerini geliştirebilen araçlar olduğu ortaya koymuştur (Asturias, 1994; Bloom & Bacon, 1995; Klenowski, 2000; Miclo, 1997). Bu araştırma da ÖÜD’nin öğretmen adaylarının araştırma, grup katılımı, öz değerlendirme, bağımsız öğrenme ve bilişsel farkındalık becerilerini geliştirdiğine ilişkin görüşlerini ortaya koymuştur.

Öğretmen adaylarının THU dersi kapsamında günce hazırlanmasına ilişkin görüşlerinin oldukça olumlu olduğu gözlenmiştir. Günce yazmanın kendilerine yansıtıcı düşünme, öz değerlendirme ve öz eleştiri yapma olanağı sağlaması ve yaşadıkları deneyimlerin ve öğrenmelerin güncelere yazılarak akılda daha kalıcı hale getirilmesi öğretmen adayları

tarafından olumlu birer kazanım olarak değerlendirilmiştir. Alan yazında günce yazma ile ilgili çalışmalar (Avcı, 2008; Çavuş & Özden, 2012; Chirema, 2007; Orlang-Barak & Yinon, 2007) incelendiğinde, bu araştırma sonucuna benzer şekilde, öğrencilerin duygu ve düşüncelerini rahatça ifade ettikleri günceleri yazmaktan hoşlandığı, öğrenmelerinin kalıcı olmalarına katkı sağladığı, öğretmenlerin kendilerini daha iyi anladığı ve öğrencilerin derse ve ders öğretmenine olumlu tutum geliştirmelerinde güncelerin olumlu etkisi olduğu sonucuna varılmıştır.

Öğretmen adaylarının hepsi THU dersi kapsamında yaptıkları okumaların, BİLSEM ve üstün yetenekli öğrenciler hakkında bilgi sahibi olarak mesleki anlamda gelişmelerini ve uygulamada var olan üstün yetenekli öğrencilerin eğitim sistemini olumlu ve olumsuz yanlarıyla değerlendirebilmelerini sağladığını belirtmişlerdir. Benzer şekilde, Gürol ve Özercan (2010), THU dersinin uygulanmasına ilişkin görüşleri belirlemiş ve öğretmen adaylarının almış oldukları THU dersinin kendi gelişimlerine faydasının olduğuna inandıklarını ortaya koymuştur. Öğretmen adaylarının THU dersi kapsamında yaptıkları bireysel araştırmalara ilişkin olarak üstün yetenekliler hakkında farkındalıklarının arttığını, onlara yönelik daha duyarlı ve dikkatli olmak gerektiğini belirtmişlerdir. Ayrıca araştırma yapmaya motive olduklarını ve araştırma yapma becerilerinin geliştiğinden bahsetmişlerdir. Öyle ki THU dersinin temel amaçlarından birisi olan öğretmen adaylarında araştırma ve inceleme yapma beceri ve alışkanlıklarının kazandırıldığı görülmüştür (YÖK, 2006).

Tanrıseven, Üredi ve Yanpar-Yelken'in (2010) öğretmen adaylarının dersin toplumsal problemlere çözüm üretme fırsatı verdiğine inandıklarını belirttiği araştırmalarına paralel olarak öğretmen adaylarının THU dersinin projeler yoluyla işlenmesine ilişkin algılarının oldukça olumlu olduğu gözlenmiştir. Hazırlamış oldukları projelerle, üstün yetenekli öğrencilerin ihtiyaçlarına kendilerince cevap verebilecek faydalı hizmet sunduklarını düşünmektedirler. Ayrıca BİLSEM'de edindikleri tecrübeler sayesinde gerçek öğretmenlik deneyimi kazanmış ve üstün yetenekli öğrencileri daha yakından tanıma ve onlarla etkinlik yapma fırsatına sahip olarak daha kalıcı öğrenmeler elde etmişlerdir.

Öğretmen adaylarının THU dersinin daha etkin öğretimi için üç farklı kategoride öneriler sunmuşlardır. İlki daha sık toplantıların yapılarak günce, makale özeti ya da diğer rapor türlerinin haftalık toplantılarda toplanması ve incelenmesidir. İkincisi, proje uygulamasının verimli olduğu ve kesinlikle bu şekilde devam ettirilmesiyle birlikte daha önceden yapılmış projelerin öğretmen adaylarına örnek olarak gösterilmesi önerilmiştir. Son olarak da THU çalışma gruplarının belirlenmesinde, otomasyon sisteminin değil öğretmen adaylarının ilgi ve görüşlerinin dikkate alınması gerektiğine ilişkin önerilerde bulunulmuştur. Bu öneriler daha önceden yapılan çalışmalarda bahsedilen önerilerle benzerlik göstermektedir (Arkün & Seferoğlu, 2010; Elma vd., 2010).

SONUÇ VE ÖNERİLER

Topluma Hizmet Uygulamaları dersi, öğretmen adaylarının toplumsal farkındalığa ve sosyal sorumluluk bilince sahip olmalarını sağlayabilecek oldukça faydalı bir derstir. Bununla beraber, öğretmen adaylarının yaratıcı ve eleştirel düşüncelerini, araştırma ve inceleme yapma becerilerini geliştirebilecek hem teorik hem de uygulamalı çalışmaların yapıldığı ve bu şekilde öğrencinin süreç içinde daha aktif görev aldığı bir başka ifadeyle öğrencilerin sınıftan dışına çıkarak toplumla bütünleşebildikleri önemli bir derstir. Elbette bu dersin amacına

ulaşılmasındaki en önemli noktalardan bir tanesi öğretmen adaylarının içinde yaşadıkları toplum hakkında bilgi sahibi olma gerekliliğidir. Öyle ki öğretmenlik mesleğinin doğası gereği öğretmenler çevreleri hakkında duyarlı ve bilgi sahibi olmalıdır.

Son yıllarda giderek önem kazanan THU dersi, üniversitelerin toplumla kaynaşma imkânı bulmasında ve toplumsal kuruluşlarla işbirliği içerisinde çalışarak öğrencilerin çeşitli alanlarda yürütülen faaliyetlerde bizzat yer alıp, halk için faydalı olma fırsatı bulmalarında önemlidir. Uygulama alanlarında bireylerin sorumluluklarını daha iyi yerine getirmeleri, duyarlılıklarını arttırıp dersi ilgiyle takip etmeleri amaçlanarak; bu sayede toplumun gereksinimleri karşılanırken toplum ve birey için çift taraflı bir doyum sağlanması söz konusudur.

Bu çalışma, Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi'ndeki öğrenim gören yedi öğretmen adayının THU dersine yönelik görüşlerini belirleme çalışmasıdır. Veri toplama aracı olarak dokuz açık uçlu sorudan oluşan anketten yararlanılmıştır. THU dersinin değerlendirilmesi yapılırken topluma hizmet kavramı, THU dersinin amaç, işleniş ve kazanımlarına ilişkin öğretmen adaylarının algıları incelenmiş ve dersinin daha etkin öğretimine ilişkin önerileri araştırılmıştır. Elde edilen veriler incelendiğinde THU dersinin genel olarak amaçlarına uygun olarak işlendiği ortaya çıkmıştır. Dersin amaçlarına ulaşma durumu incelendiğinde, öğretmen adaylarının toplumu daha yakından tanıyıp, toplumla bütünleşme, farklı kurum/kuruluşları tanıma ve işbirliği yapma, öğretmenlik mesleğinin duygusal boyutunu ve maneviyatını tatma, özgüven gelişimine ve sosyalleşmeye katkıda bulunma temel amaçlarına ulaşıldığı ama bazı sorunların da yaşandığı görülmüştür. Öğretmen adaylarının, bu dersi oldukça yararlı bulduğu tespit edilmiş ancak dersin daha verimli hale getirilebilmesi için bazı önerilerin dikkate alınması gerektiği sonucuna varılmıştır. THU dersinin toplum ve çalışmaya katılan birey için daha faydalı olabilmesi, öğrencilerin derse ilgilerinin arttırılması ve öğrenim gördükleri bölüme uygun daha fazla çalışmalarda bulunabilmeleri için aşağıda belirtilen önerilerin katkı sağlayabileceği düşünülmektedir:

- Öğrenci görüşlerinden de faydalanarak THU dersinin içerik ve işleyişine birtakım yenilikler getirilmesi, dersin daha verimli halde işlenmesinde yararlı olabilir.
- Dersten sorumlu öğretim elemanının çalışmaları takip ederek öğrencilerden dönem içerisinde belirli aralıklarla geri-dönüt alması, hizmet verilen kurumdaki yetkililerle irtibat halinde olmaları, çalışmaları aksatabilecek sorunların tespiti ve çözümü için önemli olup, dersin akışını olumlu yönde etkileyebilir.
- Dönem başında THU dersi için otomasyon sistemi tarafından oluşturulan grupların öğrencilerin kendilerine bırakılması, dayanışmanın ve uyumlu çalışmanın sağlanmasında faydalı olabilir.

Bu araştırma, İngilizce öğretmenliği bölümünde öğrenim gören yedi adet öğretmen adayıyla sınırlıdır. Benzer araştırmaların farklı bölümlerde daha fazla sayıda öğretmen adayı ile gerçekleştirilmesi, derse ilişkin algı ve beklentilerin neler olduğunu anlamada ve ihtiyaç duyulan şekilde cevap verebilmede faydalı olabilir.

KAYNAKÇA/REFERENCES

- Akkocaoğlu, N. & Albayrak, A. & Kaptan, F. (2010). "Topluma hizmet uygulamaları dersini alan öğretmen adaylarının toplumsal duyarlılık düzeyleri üzerine nitel bir çalışma (HÜ ilköğretim bölümü örneği)", II. Uluslararası Öğretmen Yetiştirme Politikaları ve Sorunları Sempozyumu'nda sunulmuş bildiri. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi. 16-18 Mayıs 2010.
- Arkün, S. & Seferoğlu, S. S. (2010). Topluma hizmet uygulamaları dersinin işlenişine yönelik bir örnek uygulama ve sürece ilişkin öğrenci görüşlerinin değerlendirilmesi. 7. Eğitimde İyi Örnekler Konferansı'nda sunulmuş bildiri. Sabancı Üniversitesi, İstanbul.
- Asturias, H. (1994). Using student's portfolios to assessment mathematical understanding. *The Mathematics Teachers*, 87(9), 698-701.
- Avcı, D. (2008). Using students' diary on science and technology education. *Eurasian Journal Of Educational Research*, 30, 17-32.
- Banerjee, M. & Hausafus, C. O. (2007). Faculty use of service-learning: Perceptions, motivations, and impediments for the human sciences. *Michigan Journal of Community Service Learning*, 14(1), 32-45.
- Bloom, L. A. & Bacon. E. H. (1995). Professional portfolios: An alternative perspective on the preparation of teachers of students with behavioral disorders. *Behavioral Disorders*, 20(4), 290-300.
- Bringle, R. G. & Hatcher, J. A. (1995). A service-learning curriculum for faculty. *Michigan Journal of Community Service Learning*, 2(1), 112-122.
- Chirema, K. D. (2007). The use of reflective journals in the promoting reflection and learning in post-registration nursing students. *Nurse Education Today*, 27,192-202.
- Cipolle, S. (2004). Service-learning as a counter-hegemonic practice: evidence pro and con. *Multicultural Education*, 11(3), 12-23.
- Coşkun, H. (2009). *Topluma Hizmet Uygulamaları*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Çavuş, E. & Özden, M. (2012). İlköğretim öğrencilerinin fen ve teknoloji dersinde fen günlüğü kullanımına ilişkin görüşleri. *Adıyaman Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi*, 2(2), 34 48.
- Çoban, B. & Kaskaya, A. & Ağırbaş, Ö. (2010). Sınıf öğretmenliği bölümünde okuyan öğrencilerin topluma hizmet uygulamaları dersine ilişkin tutumlarının diğer bölümler ile karşılaştırılması (Erzincan üniversitesi örneği. 9. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu'nda sunulmuş bildiri. Elazığ: Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesi. 20- 22 Mayıs 2010.
- Çuhadar, A. (2008). Topluma hizmet uygulamaları dersi aracılığı ile yurttaş-öğretmen yaratmak. VII. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu'nda sunulmuş bildiri. Çanakkale: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi. 2-4 Mayıs 2008.
- Dinçer, Ç. & Ergül, A. & Şen, M. & Çabuk, B. (2011). Bir topluma hizmet uygulaması örneği: "Haydi kavram oyuncaklarıyla oynayalım". *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 19(1), 19-38.
- Elma, C. & Kesten, A. & Kiroğlu, K. & Uzun, E. M. & Dicle, N. A. & Palavan, Ö. (2010) Öğretmen adaylarının topluma hizmet uygulamaları dersine ilişkin algıları. *Kuram ve*

Uygulamada Eğitim Yönetimi [Educational Administration: Theory and Practice], 16(2), 231-52.

- Erciyes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Topluma Hizmet Uygulamaları Rehberi. (2008). Kayseri.
- Gürol, A. & Özercan, M. G. (2010). Topluma hizmet uygulaması dersinin uygulanmasına ilişkin görüşlerin belirlenmesi. 9. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu'nda sunulan bildiri. Elazığ: Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesi. 20- 22 Mayıs 2010.
- Howard, J. (2003). Service-learning research: Foundational issues. In S. H. Billig & A. S. Waterman (Eds.), *Studying service-learning: Innovations in education research methodology* (pp. 1-12). Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum.
- Klenowski, V. (2000). Portfolios: Promoting teaching. *Assessment in Education*, 7, no. 2, 215-236.
- Miclo, S. J. (1997). Math portfolio in the primary grades. *Childhood Education*, 97,194-199.
- Miles, MB. & Huberman, AM. (1994). *Qualitative Data Analysis (2nd edition)*. Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
- O'Meara, K. & Niehaus, E. (2009). Service-learning is...How faculty explain their practice. *Michigan Journal of Community Service Learning*, 16(1), 17-32.
- O'Grady, C. (2000). Integrating service learning and multicultural education: An overview. In C. O'Grady (Ed.), *Integrating service learning and multicultural education in colleges and universities* (pp. 1-19). New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates Inc., Publishers.
- Orlang-Barak, L. & Yinon, H. (2007). When theory meets practice: What student teachers learn from guided reflection on their own classroom discourse. *Teaching and Teacher Education*, 23, 957-969.
- Özdemir, S. M. & Tokcan, H (2010). Topluma hizmet uygulamaları dersinin öğretmen adaylarının görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30, 41-61.
- Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Topluma Hizmet Uygulamaları Dersi Yönergesi. (2009). Denizli.
- Schnaubelt, T & Statham, A. (2007). Faculty perceptions of service as a mode of scholarship. *Michigan Journal of Community Service Learning*, 14(1), 18-31.
- Sönmez, Ö. F. (2009). Topluma Hizmet Uygulamaları Dersi ve Tanımlar. Aksoy, B., Çetin, T., Sönmez, Ö. F. (Eds.). *Topluma Hizmet Uygulamaları*. Ankara: Pegem A Akademi.
- Sönmez, Ö. F. (2010). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının topluma hizmet uygulamaları dersine yönelik görüşlerinin kazanım boyutunda değerlendirilmesi. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(2), 53-71.
- Tanrıseven, I. & Üredi, L. & Yanpar-Yelken, T. (2010). Öğretmen adaylarının topluma hizmet uygulamaları dersine ilişkin kazanımları, karşılaştıkları güçlükler ve çözüm önerileri. 1. Ulusal Eğitim Programları ve Öğretim Kongresi'nde sunulan bildiri. Balıkesir: Balıkesir Üniversitesi. 13-15 Mayıs 2010.
- Tuncel, G. & Kop, Y & Katılmış, A. (2011). Sosyal bilgiler dersi öğretmen adaylarının "Topluma Hizmet Uygulamaları" dersine yönelik görüşleri. In Z. Kaya & U. Demiray (Eds.), 2nd

- International Conference on New Trends in Education and Their Implications* (pp. 435-447). Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Uğurlu, Z. & Kral, E. (2011). Öğretmen adaylarının topluma hizmet uygulamaları dersinin işleyiş süreci ve kazanımlarına ilişkin görüşleri. In Z. Kaya & U. Demiray (Eds.), *2nd International Conference on New Trends in Education and Their Implications* (pp. 720-734). Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Wade, A & Demb, A. (2009). A conceptual model to explore faculty community engagement. *Michigan Journal of Community Service Learning*, 15(2), 5-16.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin.
- Yılmaz, K. & Horzum, M.B. (2005). Küreselleşme, bilgi teknolojileri ve üniversiteler. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6 (10), 103-121.
- Yükseköğretim Kurulu. (2006). *Lisans programı ders içerikleri*. Ankara. Erişim tarihi:15.04.2016, http://www.yok.gov.tr/documents/10279/49665/aciklama_programlar/aa7bd091-9328-4df7-aafa-2b99edb6872f